



משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע

משרד החינוך



הקטלוג החינוכי
כל המוצרים החינוכיים במקום אחד



מדריך למורה - רפלקציה

1 מהי רפלקציה?

רפלקציה היא **התבוננות עצמית** על מגוון תהליכים שנעשית באופן מודע, במטרה ללמוד מכך גם בעתיד.

הרפלקציה מופעלת על התנסויות שונות: על **פעולה** של האדם, על **ידע חדש** שנלמד, על **רגש** שאדם חש ואף על **תהליכי חשיבה**.

מדוע רפלקציה? רפלקציה מביאה **להבנה עמוקה יותר** בנושא, והיא יכולה לעזור לנו לפתח **ידע חדש** בהשוואה לידע שהיה לנו בתחילת ביצוע המשימה.

2 רפלקציה במדדי זמן שונים

הרפלקציה יכולה להתבצע בשלבים שונים:

טרם פעולה

תוך כדי פעולה

בתום הפעולה

בתהליך בניית התלקיט יש להנחות את התלמידים לכתוב תהליכי רפלקציה המתייחסים ל-3 השלבים.

3 רפלקציה כחלק מיומן לתיעוד למידה

יש לבקש מן ה־תלמידים לכתוב יומן למידה המתעד את התקדמותם במהלך ביצוע המשימה. התלמידים אמורים להתייחס לכל אחד משלבי המשימה כמפורט במחונן.

התלמידים יתבקשו לכתוב כתיבה רפלקטיבית במהלך ביצוע המשימה ואף בשלב הכנת התלקיט וארגון רכיביו. יש לספק לתלמידים מחונן המתייחס למשימה ואף מחונן המתייחס להערכת התלקיט



4. שאלות רפלקציה בתהליך בניית התלקיט

יש להנחות את התלמידים להתייחס לשאלות כגון:

1. במה הצליחו בתהליך ביצוע המשימה ובניית התלקיט? יש למקד את נקודות ההצלחה.
2. לאילו מסקנות הגיעו בעקבות התהליך הרפלקטיבי (על אילו ראיות מתבססת כל מסקנה)?
3. כיצד ניתן לשפר את התלקיט שבנו התלמידים (בחירת הרכיבים השונים, תהליכי המשוב שנכללו בתלקיט, הנימוקים שנכללו וכו').
4. אילו קשיים התעוררו במהלך ביצוע המשימה וכיצד התמודדו התלמידים עם קשיים אלה?
5. מה למדו התלמידים על עצמם בעקבות השיח הרפלקטיבי?

התהליך כולל ביצוע המטלה, קבלת משוב, כתיבה רפלקטיבית וארגון התלקיט. חלק מן השלבים הם מחזוריים.

הגדרת מטרות

קביעה האם ההערכה תהיה קבוצתית או אישית

בחירת **מטלה** אשר יש לספק לתלמידים (כגון: בניית אתר, כתיבת בלוג, יצירת אפליקציה, הפקת סרטון, בניית דגם, הכנת נאום שכנוע (דיבייט) פוסטר מקוון, סרטון אנימציה, דו"ח ניסוי, דו"ח סיור, דו"ח תצפית, ספר דיגיטלי, יצירה מוסיקלית, עבודת אומנות פלסטית, תכנון מוזיאון וירטואלי, תערוכה וירטואלית, פרויקט, יזמה, וכו'). אלה הן דוגמאות למטלות שניתן לשלב בתלקיט

שימת דגש על פיתוח תפקודי לומד, אוריינות טכנולוגית ודיגיטלית ואסטרטגיות חשיבה בכל אחת מן המטלות שתיבחרנה ע"י המורה

פיתוח **מחונן למטלה** בשיתוף פעולה עם התלמידים

קביעת **לוחות זמנים ואופן שיתוף הפעולה** בקבוצה

משוב **עמיתים**, משוב **מן המורה** והערכה **עצמית** ע"י התלמיד

ביצוע שלבים שונים של המטלה וקבלת משוב

ביצוע השלב הראשון של המטלה שניתנה לתלמידים

הגשת שלב זה וקבלת משוב מן המורה ומשוב עמיתים

כתיבת משוב עמיתים למטלות שהוכנו על ידי תלמידים אחרים

תיקון הביצוע של השלב הראשון במטלה בהתבסס על המשוב שהתקבל

כתיבה רפלקטיבית בבלוג

ביצוע השלב השני של המטלה

הגשת שלב זה וקבלת משוב מן המורה ומשוב עמיתים

תיקון הביצוע של השלב השני במטלה בהתבסס על המשוב שהתקבל

(תהליך המשוב חוזר על עצמו גם בהתייחס לשלבים נוספים במטלה שהוגשו למורה)

תהליכי רפלקציה קבוצתיים או אישיים

פיתוח מחונן להערכת רכיבי התלקיט

לשלבם שונים של
הסיפור" על אודות



התלקיט כולל אוסף מכוון של ביצועי התלמיד בנוגע
המשימה. אוסף זה אמור לספר את
הישגים, התפתחות וצמיחה לאורך זמן.

התלקיט אמור לשמש גם להערכה מעצבת (מתן משוב לשם שיפור) וגם להערכה מסכמת (מתן ציון)

התלקיט כולל רפלקציה ומזמן מעקב עצמי והערכה עצמית

התלקיט משקף גם את התהליך וגם את התוצר של תהליך הלמידה

מאפשר שיח מתמשך בין המורה לתלמיד

משלב הוראה, למידה והערכה.

מאפשר הערכה מתמשכת של תהליך ותוצר.

מאפשר ראייה מקיפה של הישגי התלמיד לגבי טווח רחב של תכנים.

מאפשר לתלמיד לזהות את נקודות התורפה ונקודות החוזק שלו בלימודים

מעודד תלמידים להשתתף וליטול אחריות ללימודיהם

מסייע לתלמיד בטיפוח המשמעת, ההכוונה וההערכה העצמית שלו

מקור טוב למתן מידע לנמענים שונים לגבי הישגי התלמידים

6. ארגון התלקיט ותכולתו

תוצרי התלמיד הנכללים בתלקיט אמורים להיבחר בקפידה כעדיויות לתהליך הלמידה שהתרחש, להישגים, להתקדמות, לידע וליכולות של התלמיד. בניית התלקיט נעשית ע"י התלמיד החל מבחירת תוכן התלקיט, שימוש בקריטריונים ברורים לבחירת החומר שייכלל בתלקיט ואף כתיבת רפלקציה. התלקיט מוערך באמצעות קריטריונים ברורים בהתייחס למרכיביו ואף בהתייחס לאופן ארגונו של מרכיבים אלה.

לארגון התלקיט יש חשיבות רבה. ניתן לארגן את הפריטים בתלקיט לפי נושאים / יעדים / סדר כרונולוגי וכו'. ניתן להכין תלקיט במקצוע אחד או בתחום בין מקצועי. חשוב להדגיש שהתלמיד נוטל חלק פעיל בקביעת אופן הארגון של התלקיט! יש לזכור שאין הגבלה על המגוון של סוגי הפריטים שניתן לכלול בתלקיט. העיקרון הוא הכללת מגוון רחב של ראיות המעידות שהתרחשה למידה משמעותית! מרכיבי התלקיט השונים יוגשו כ"תוצרי ביניים" בשלבים שונים של ביצוע המטלה.

תכולת התלקיט

• קריטריונים ברורים לבחירת החומר שייכלל בתלקיט

- קריטריונים ברורים להערכת החומר שנכלל בתלקיט
- ראיות לרפלקציה ולהערכה עצמית של התלמיד
- פרופיל של התלמיד במקצוע התלקיט (נקודות תורפה ונקודות חוזק בתחומים השונים)
- התווית דרכי התמודדות עם נקודות התורפה שאותרו
- היומן (Journal) שנכתב במהלך עבודת התלקיט



7 . היערכות התלמידים

התייחסות ללמידה קבוצתית

לקיחת אחריות על הלמידה

התנסות בכתיבה רפלקטיבית ונכונות לקבלת משוב מקדם למידה גם מעמיתים

הסתגלות לעבודה בסביבה דיגיטלית